שאבדה החתיכה קודם שבאה לפנינו

ואינה יודעת מה הפילה: *רבי יהודה סבר זיל בתר רוב חתיכות ורוב חתיכות של ארבע מיני דמים הוין ורבנן סברי זיל בתר רוב חתיכות לא אמרינן:

מתני' *חמשה דמים טמאים באשה: האדום והשחור וכקרן כרכום וכמימי אדמה וכמזוג. ב"ש אומרים אף כמימי תלתן וכמימי בשר צלי וב"ה מטהרים. *הירוק עקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין, אמר רבי מאיר אם אינו מטמא משום כתם מטמא משום משקה רבי יוסי אומר לא כך ולא כך. איזהו אדום כדם המכה, שחור כחרת, עמוק מכן טמא, דיהה מכן טהור, וכקרן כרכום כברור שבו, וכמימי אדמה מבקעת בית כרם ומיצף מים, *וכמזוג שני חלקים מים ואחד יין מן היין השרוני:

גמ' מנלן דאיכא דם טהור באשה דלמא כל דם דאתי מינה טמא? אמר רבי חמא בר יוסף *אמר רבי אושעיא אמר קרא °כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דם טהור לדם טמא, אלא מעתה בין נגע לנגע הכי נמי בין נגע טמא לנגע טהור א) וכי תימא ה"נ, נגע טהור מי איכא, וכי תימא °כולו הפך לבן טהור הוא ההוא בוהק מקרי, אלא בין נגעי אדם לנגעי בתים ולנגעי בגדים וכולן טמאין הכא נמי בין דם נדה לדם זיבה וכולן טמאין? האי מאי? בשלמא התם איכא לאפלוגי בנגעי אדם ובפלוגתא דרבי יהושע ורבנן *דתנן °אם בהרת קודם לשער לבן טמא, ואם שער לבן קודם לבהרת טהור, ספק טמא ורבי יהושע אומר כהה ואמר רבה כהה וטהור בנגעי בתים כי הא פלוגתא דר"א בר"ש ורבנן *דתנן ר"א בר"ש אומר לעולם אין הבית טמא עד שיראה כשני גריסין על שני אבנים בשני כותלים בקרן זוית ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס מ"ט דר"א בר"ש כתיב °קיר וכתיב קירות איזהו קיר שהוא כשני קירות הוי אומר זה קרן זוית בנגעי בגדים בפלוגתא דר' יונתן בן אבטולמוס ורבנן *דתניא ר' יונתן בן אבטולמוס אומר מנין לפריחת בגדים שהיא טהורה נאמר °קרחת וגבחת בבגדים ונאמר קרחת וגבחת באדם מה להלן פרח בכולו טהור אף כאן נמי פרח בכולו טהור, אלא הכא אי דם טהור ליכא במאי פליגי, ומאי דהני טהורין והני טמאין? אמר רבי אבהו *דאמר קרא °ויראו מואב את המים אדומים כדם למימרא דדם אדום הוא, אימא אדום ותו לא? א"ר אבהו אמר קרא °דמיה °דמיה הרי כאן ארבעה, והא אנן חמשה תנן? *אמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה תניא נמי הכי *שחור כחרת, עמוק מכן טמא, דיהה אפי' ככחול טהור, ושחור זה לא מתחלתו הוא משחיר אלא כשנעקר הוא משחיר משל לדם מכה לכשנעקר הוא משחיר: ב"ש אומרים אף כמימי תלתן: וליתלהו לב"ש דמיה דמיה הרי כאן ארבעה? אב"א לית להו ואב"א אית להו מי לא א"ר חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה ה"נ סלקא הוא דלקי: וב"ה מטהרין: היינו תנא קמא? איכא בינייהו

לתלות

ואינה יודעת מה הפילה · שאבדה החתיכה קודם שבאה לפניו: לא אמרינן זיל בתר רוב חתיכות כו' · דלא סבירא להו רוב חתיכות של ד' מיני דמים ולאשמועינן רבי יוחנן לעיל בג' מקומות הלכה אחר הרוב והא לא למעוטי הא רובא דר' יהודה דלר' יהודה נמי אזיל בתר רובא לא לקולי משויא ליה לשרוף על מגעה את התרומה: **מתני'** וכקרן כרכום · כעין גן שכרכום גדל בו: וכמימי אדמה · לקמן מפרש לה ולכולהו במתניתין: ל"א לקרן כרכום כטנה זיו כרכום כמו (שמות לד) כי קרן עור פניו: וכמזוג · כיין אדום המזוג במים ואע"ג דקליש אדמימות דיליה טמא: תלתן · פנגרי"ג: וכמימי בשר צלי · מוהל היוצא ממנו: אם אינו מטמא משום כתם כו' · מפרש בגמרא: כדם המכה · מפרש בגמ': כחרת · איידרמינ"ט: עמוק מכן · שעמוק במראה שחרורית כלומר שחור יותר מחרת טמא: דיהה · פלד"ש שדהית מראיתו: כברור שבו · יש עלין ברורין במראה אדמומית יותר מחבריהן ובגמרא מפרש להו: בית כרם · מקום ומשם מביא אדמה ועושה בכלי: ומציף עליה מים · כלומר טוחן שם מים עד שיהו המים צפין על האדמה: וכמזוג · כיצד כגון שני חלקים מים כו': **גמ'** אלא מעתה כו' · עד וכולן טמאין לשון קושיא הוא: בוהק · לשון לובן שנראה באנשים בחורים טפות לבנות אחד בפניהם: בשלמא התם · גבי נגעים איצטריך דכולהו לטמא איכא לאוקמי קרא דאיירי בפלוגתא דזקן ממרא וסנהדרין שבחורו דכתיב (דברים יז) והאיש אשר יעשה בזדון כגון דמפלגי בנגעי אדם ובפלוגתא דרבי יהושע כו' דקאמר זקן ממרא כחד מינייהו וסנהדרין כחד מינייהו: אם בהרת קודמת לשער לבן טמא · דשער לבן מסימני טומאה וכגון שקדמתו בהרת דכתיב (ויקרא יג) והנה נהפך שער לבן בבהרת: כהה טהור · הרי הוא כנגע שכהה מראיתו בשבוע של הסגר שהוא סימן טהרה דכתיב (שם) והנה כהה הנגע וגו' ובשם רבי משה הדרשן שמעתי כהה כלומר *קיהה בדבר ונחלק עליו וכן מצאתי בת"כ ר' יהושע קיהה ושיגר: שיעור נגע בגדים · לאורך ולרוחב: כשני גריסין על שני אבנים שבקרן זוית · אחד בכותל זה ואחד בכותל זה: ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס · דכשהוא מוטל ארוס על ב' אבנים נמצא בכל אבן גריס על גריס כשיעור נגע ושתי אבנים במינן דכתיב (שם יד) וחלצו את האבנים: כתיב קיר · ומראיהן שפל מן הקיר (שם): פריחה · פרחה צרעת בכולהו: שהיא טהורה · ואע"פ שלא נאמר אלא באדם (שם יג) ואם פרוח תפרח וגו': למימרא דדם אדום הוא · ואימא טלא אדומין הן: ואימא אדום ותו לא · האדום שבאדומים דהיינו כדם המכה דמתניתין: דמיה דמיה · והוא גלתה את מקור דמיה (שם כ) וטהרה ממקור דמיה (שם יב) הרי ד' מיני אדמומית טמאה בה אבל שלמטה מכן לאו דם הוא: דיהה מכן · אפילו הוא שחור ככחול טהור הואיל ולאו שחור כחרת: לכשנעקר · מן הגוף לוקה ומשחיר:

לתלות

אמר רבה כהה וטהור · נראה דרבה גרס דבפרק הפועלים (ב"מ דף פו·) אמר מאן מוכח רבה בר נחמני ואמר טהור פ"ה כהה שיש לו דין כהה וקשה דבשלהי נזיר (דף סה:) פריך ודלמא כהה וטמא והיכי מצי למימר הכי והא כהה משמע טהור *ועוד דא"כ ר' יהושע לא פליג את"ק ובדוחק י"ל דאדרבי יהושע פריך ומגליה דטהור *(ורבינו תם) גרים ור' יהושע קיהה פירוש עמד למנין דקיהה לשון אסיפה כמו (יבמות דף קי:) מקהו אקהייתא בשוקא והשתא פריך התם איתא עמד למנין והביא ראיה לדברי ת"ק מיהו דוחק הוא דא"כ מאי משני אמר קרא לטהרו היכי מוכח מהאי קרא שטיהר דלמא כי היכי דדרשי ליה רבנן דריש נמי רבי יהושע: **רבי** יהושע אומר כהה · הקשה ר"ת דמאי טעמייהו דרבנן דמטמאי מספיקא טקי גברא אחזקיה כדקי"ל בפ"ק דחולין (דף י:) דמדאורייתא אזלינן בתר חזקה ורבי יהושע נמי אמאי צריך קרא ובפרק המדיר (כתובות דף עה:) נמי דקאמר לא תימא דלא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופה כלל פירוש דקאמר התם גבי משארסתני נאנסתי לא מפיה אנו חיין אלא הני מילי היכא דאיכא חזקה דממונא אבל היכא דליכא חזקה דממונא אזיל דתנן אם בהרת כו' והשתא מה צריך ראיה על זה דאזיל בתר חזקה ועוד דשאני גבי נגעים דגלי קרא וי"ל דדרך השער להתלבן מחמת הנגע לפיכך נראין הדברים דבהרת קדמה וכן מוכח בתוספתא בפרק יש טהלין בשער לבן דקתני אמר להן אף שער שחור סוף שבהרתו הפכתו אלמא דדרך השער ללקות מן הבהרת ובהמדיר (שם) דקאמר היכא דליכא חזקה דממונא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופה הייט אפילו דאיכא ריעותא דאי לא אזיל לא הוה מוקי קרא דלטהרו אספק בהרת קדמה דשכיח הרבה ואיכא ריעותא טפי אלא הוה מוקי לה לדרשה אחריתי כרבנן אי נמי מהתם יליף דאזיל בתר חזקת הגוף אע"ג דאיכא ריעותא ור"ת מפרש בע"א ואין להאריך כאן: **מה** להלן פרחה בכולו טהור · מדמדמה פריחה דאדם לפריחת בגדים הא דכתיב (ויקרא יג) וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו אגופו של אדם קאי ב) אע"ג דפשטיה דקרא משמע דאנגע קאי דאיירי לעיל בנגע שנטמא על ידי שיש בו מחיית בשר חי ועליה קאי וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו של נגע עד רגליו כלומר עד סופו אבל הכא משמע דקאי אאדם דומיא דבגד וכן מוכח בכמה מקומות בת"כ ובריש איזהו מקומן (זבחים מט:):

הירוק

תוספי הרא"ש

רבי יהושע אומר כהה · כן גרסי' פי' דין נגע כהה יש לו וקשה מהא דפריך בסוף נזיר איפוך כיהה וטמא והיכי מצי למימר הכי הא כהה טהור הוא וה"ת גר' ר' יהושע קיהה בקו"ף לשון אסיפה כמו מקהו אקהייתא בשוקא דנהרדעא לשון אסיפה כלומר אסף התלמידים ועמד למנין והשיב תשובות והשתא פריך התם שפיר דאימא עמד למנין והביא ראיה לדברי ת"ק מיהו שטיא דוחק דחיק מאי קא משני אמר קרא לטהרו או לטמאו היכי מוכח מהאי קרא שטיהר דילמא לעולם הביא ראיה לדברי ת"ק וכי היכי דדריש איהו להאי קרא דריש ליה נמי איהו · תקשה ר"ת מאי טעמא דת"ק דמטמי מספקא נוקי גברא אחזקיה דאמרינן פ"ק דחולין דמוקמי' גברא אחזקיה ועוד רבנן דפליגי עליה דר' יהושע מאן ניהו ר"ג ור' אליעזר דאשכחן דפליגי עליה לענין חזקות בפ"ק דכתובות גבי ראוה מעוברת וגבי משארסתני נאנסתי ואמרי' עלה בפ' המדיר לא תימא לא אזיל רבי יהושע בתר חזקה כלל אלא כי לא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופא היכא דאיכא חזקה דממונא אבל ליכא חזקה דממונא אזיל בתר חזקה דגופא כדתנן אם בהרת קדמה וכו' והשתא י"ל התם דאיכא חזקה דממונא דמרעא לחזקה דגופא אזיל ר' אליעזר בתר חזקה דגופא הכא דליכא דמרע ליה לב"ש תוד ר' יהושע אמאי אצטריך קרא בשילהי נזיר לאשמועינן דטהור תיפוק לי בתר חזקה ואע"ג דאיכא ריעותא דהרי בהרת לפניך הך ריעותא לא חשבינן מדאורייתא אלא מדרבנן להחמיר בקדשים ולתלות בטעות לעת · ואומר ר"ת דהכא מיירי בשנזקק לטומאה שמתחלה היה מצורע מוחלט ונולד בו ספק זה ואח"כ נתרפא מן הראשון ודרבנן לא דרשי לקרא ומטמאין מספק כיון דאיכא תרי חזקי דסתרי אהדדי העמד אדם בחזקת טומאה וטמא או העמידהו בחזקה שלא היה בו נגע זה וטהור אבל לר' יהושע דדריש ליה לקרא מטהר אפי' כשנזקק לטומאה · ותימה היכי דייק בפרק המדיר מהכא דר' יהושע אזיל בתר חזקה דגופא היכא דליכא חזקה דממונא שאני הכא דגלי קרא וי"ל דאת"ל דלא אזיל בעלמא בתר חזקה דגופא הוה מוקמינן בדומי טפי בלא נזקק לטומאה אבל השתא דאזיל בתר חזקה דגופא תו לא צריך קרא אלא היכא דנזקק לטומאה · וקשה לפי' דלא מצינו חזקה כיוצא בזה לטהרי גברא ע"י נגע שנולד בו מספק משום דמוקמינן ליה בחזקת טומאה מן הנגע שנתרפא דאטו אם א) הטבילה נדה כל טמא בתוך מעת לטומאות הללו לשרוף קדשים לא מסתבר כלל למימר הכי כיון שנטהר בודאי מטומאה ראשונה · תוד מוכיח בהדיא במס' נגעים דבלא נזקק לטומאה פליגי דקתני גבי פלוגתא דר' יהושע ורבנן כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה מי שהיתה בו בהרת כגריס והסגירו ובסוף שבוע היה בו כסלע ספק שהיא היא ספק שהיא אחרת הבאות תחתיה טמא אלמא דבלא נזקק לטומאה איירי כיון דכיוצא בו טהור בעלמא ועוד דומיא דהתם דהיתה בו בהרת כגרים והסגירו דבשלא נזקק לטומאה איירי שהרי לא הוחלט מעולם הילכך נר' לפרש דבלא נזקק לטומאה איירי והא דטמאו רבנן מספק ולא מוקמי ליה בחזקת טהרה לפי שדרך השער להתלבן מחמת הנגעים כדמוכח בתוספתא פ' יש בשער לבן דקתני אף בשער שחור סוף שהבהרת הופכתו לפי שמחמת החולי ותשות הכח יבש המעיין ונהפך השער ללבן וסימן לדבר שער שיבה הלכך מוכח' מילתא שהבהרת קדמה והא דדייק בכתובות מהכא דר' יהושע אזיל בתר חזקת הגוף צריך לפרש אפי' היכא דאיכא ריעותא כי הכא: **מה** להלן פרח בכולו טהור · מדמדמי פריחת אדם לפריחת בגדים יש להוכיח דהא דכתיב וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו אכל גופו של כל אדם קאי אע"פ שמשמע מראשו ורגליו אנגע קאי דמיירי לעיל מיניה בנגע שנטמא על ידי שהיה בו מחית בשר חי ומשמע דעליה קאי שאם הלכה לה המחיה ובפתה הצרעת את כל עור הנגע של נגע ועד סופו אבל אי אפשר לומר כן כדמוכח בשמעתין דבנגעי בגדים לא שייך מחייה: **אלא** הכא אי דם טהור ליכא במאי פליגי · וקמ' ה"ר יהודה והא משכחת לה דפליגי בדם לידה בפלוגתא דרב ולוי אם שני מעיינות הם או מעיין אחד ובדם זיבה בפלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע בזב ובזבה שבדקו עצמן יום ראשון ויום שביעי וי"ל משום דמשמע ליה דקרא דבין דם לדם איירי בג' דמים שחלוקין בו זקן ממרא והחכמים וכן בין נגע לנגע וכן בין דין לדין כדאיתא בפרק הנחנקין דאי לא הוו רק ב' דמים בבין דם לדם מני ומדכתיב לדם משמע עוד שלישי ואי ליכא דם טהור לא משכחת פלוגתא בדם נדה: **אבע"א** לית להו · פי' לית להו ד' דמים דוקא אלא נפקי להו מפשטי מקראי דאי לית להו כלל דמיה א"כ תיקשי להו ליטמא אדום ותו לא:

הירוק

א) כלשון משובש כאן ונראה דצ"ל דאטו אם נדה וכל טמא שנפל בספק אם נגעו כמת בו לא ואח"כ טבלו מטומאה כראשונה הכי נעמידם בחזקה טומאה ודאי לטמאום כו' ·

ועי"ש בתוס' דשם פירשו בענין אחר שיישב כן קושיא

נ"ל ורבינו תם וכך כתבו תוס' ביבמות ובכתובות ובסנהדרין וכתבו בסנהדרין שר"ת לא גרים אומר אלא ר' יהושע קיהה כלומר ר"י הקהה והקדק בדבר כו' ע"ש

פב א ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' ו סמג עשין קיא טוש"ע י"ד סימן קפח סעיף א ועי' בטור [וברב אלפס שבועות פ"ב דף רסה:]:

פג ג מיי' שם הל' ו ופ"א מהל' ממרים ובהשגות הל' ח סמג שם טוש"ע שם:

פד ד מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' ח:

פה ה ו מיי' שם הל' ט:

פו ז מיי' שם הל' ח:

פז ח מיי' שם הל' י:

פח ט מיי' פ"ב מהל' טומאת צרעת הל' ו:

פט י מיי' שם הל' ט:

צ כ מיי' פי"ד מהלכות טומאת צרעת הלכה ו.

צא ל מיי' שם פי"ג הלכה ח' סמג עשין רלד:

נגעים פ"ד מ"א כתובות עה: ב"מ פו. סנהדרין פח: נזיר סה: ע"ש

[לקמן כח.]

עדיות פ"ה מ"ו סנהדרין פח:

שבת סו.

סנהדרין פז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' וכי תימא ככי נגע טהור · עי' שבת דף קלג ע"א תוס' ד"ה מה לגן דספביר ב"ק דף פ ע"א ע"ש ועי' ערכין יח ע"ב תוס' ד"ה והכא ע"ש ושם בתוס' ודו"ק:

נגעים פ"ג סנהדרין פח. (ודף קיג)

זבחים מט: [ושם איתא ר' נתן]

[שבת קח.]

חולין מז: סוכה לג:

[תוספתא פ"ג]

ולא זה אמרינן דאינו רוב ... התלוי

*בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו

*כמו הקדמה

נגעים

ה' נגעים (המטמאים)

נגעים

מנלן דאיכא דם טהור באשה

נגעים (תת)

"בין נגע לנגע" (בגין מטמא)

מחלוקות

נגעי אדם בתים בגדים

דוגמאות של מחלוקת הנגעים

מחלוקת

קושיא חוזרת על עצמה